

En mi m^o voluntad que se faga para que los que en el año venidero de quinquenta
 y seis i quela paguen exentos i no exentos i que ninguno faga
 cu se delo pagar salvo Cavalleros i escauderos dueños i doncellas hijos de algo
 de se la conocido o los que mostraren que son dados por hijos de algo por
 senta dada en mi corte i chancilleria o los que tuviere carta
 de quinquenta asentadas en los mis libros i libradas de los contadores mayores
 de los Rejes mis exentos / o nros y donde parezca ser salvo
 i exentos de la dha moneda fuera / o los clergos de misa
 o de orden sacro segun que todo se acostunaro pagar en los años pasados
 que se dio la dha moneda fuera i si oviere mas dar di esta mi carta para
 vos i para cada uno i qualquiera de vos en la dha Dhaen por lo qual o por
 fueras lado signado como dha es. omne a todos i a cada uno de vos en vuestras
 cartas i jurisdicciones que no significades esta mi carta por vos en vuestro q^o i a
 quantos.

1. *cavalleros jescuderos duenas doncellas hijos de algu desolar conserado*
2. *O los que mostraren que son dados por hijos de algu por sentada en mig i chancall*
3. *O los que tuvieran carta de ~~ciudad~~ asentada en formis libros i libradas de los con-
dores ~~mejores~~ de los ~~países~~ mis ~~pro~~ venitores o nros ~~señor~~ donde ~~ya~~ sea ~~se~~ saluos
i ~~pro~~ entos ~~de~~ ~~la~~ ~~aga~~ ~~de~~ ~~la~~ ~~ya~~ ~~moneda~~ ~~forera~~*
4. *O los clero de misa / o de corden sacra*

dominga 10 de mayo de 1880 a las 10 de la mañana.

Erudissimo et omnibus quibusque scientiis ex ornatissimo nec non
rabibus laudibus laudando Doctori. D. D. Joanni ab Aula Fonseca alme demum Granatensis Ecclesie Decano eius valde cliens Mi-
chael Sanchez a Rauaneda in diui Michaelis Collegio coopatus Collega, salutem quam plurimam impetratur felicitatem
q̄ deprecatur.

ON DEFICIENT vir clarissime, qui ob mirram mentis tue auctoritati detraxisse, qui tanto viro tam paruum sum ausus
offere manu scilicet, et cum magnitudinis tue par quidquam offerri non possit id saltem (quo meum erga te amorem singula-
rem grati animi voluntatem, si non referenda, ac saltem predicanda gratia declararem) dicere decreui haec tamen lucubrati-
ones meorumq̄ studiorum fructus hercem magnamq̄ studiorumq̄ ductem exposcunt, et sub eius clypeo, et presi-
dio ac annis vestibus tui in manus studio rum prodeant. Ceterum dispendenti acris, et omnem (quod auarit) lapidem mouenti,
non fere aprior aut ex celerior occurrebat, qui non angustam modo et elui diuina maiorum amplitudinem latius per trauerant
Hispaniam emenseis, sed ingenij quoq̄ factus fulguris adeo submouere ceteros videris, et in cuius labijs præpotens illa pithoplane
sedisse videatur, hic agminatam viri testes occurrunt, quibus adeo sum allectus ad te diligendam, et nil magis cogitem, quã
me inclutere laudem tuam exhibere, illud tamen sapere, interrimere viri, nec hoc qualequale se, sibi dicatam inspicere graueris, cum te
iustissimum, si in omni genere offeri plaris fieri animi voluntatem quam rerum magnitudinem. Penim Virgilius vir sapientissi-
mus poetarumq̄ princeps licet infans parentibus natus, ad Augustum Cæsarem carmen adumtaxat mittere non erubuit, pro amplissimis erga cum muneribus, per-
fusa non minus sublimis ac regalis conditionis esse in principe parua accipere, quam ingentia exargui. Quod deniq̄ pro tua in me in parentesq̄ meos, quibus sem-
per patronus adfuisse magnificencia et humanitate saltem cogno, et spero. Valeas diu et iue Augustus felix Traxano melior.

EX ALEX. III. NOTABILI RESPONSO IN. C. T. VA NOS DE VSURIS SVB LIBRO. 5. DECRETA
lium sequentes proponuntur disputandæ conclusiones.

1 CONCLUSIO.

Usurarij filium nepotem ceterumq̄ heredem descendentem suum vel etiam extraneum ad quem bona usurarij deuenerunt sicut ipsam defun-
tum ad restitutionem tam iure ciuili quam canonico teneri ex nostro textu defendemus.

2 CONCLUSIO.

Omni heredem pro delicto defuncti teneri etiam licet cum defuncto non confestata contra Abbatem & alios docebimus.

3 CONCLUSIO.

Bona usurarij possidentem tam titulo lucratio vt donationis quam oneroso, vt emptionis seu permutationis, teneri ad soluendas vsuras per def-
unctum extorcas contra Abbatem & ceteros substatuimus.

4 CONCLUSIO.

Licet usurarij manifesti testamentum non prestita cautione sit ipso tunc nullum vtum et codicillum donationem causa mortis & alia quamlibet vlti-
ma voluntatem sine predicta cautione per usurarij conditam validam fore pro vtraq̄ parte contra communem & problematice tuebimus.

5 CONCLUSIO.

Succesorem in dignitate teneri ex delicto predecessoris nomine dignitatis commisso luce clarius apparebit.

6 CONCLUSIO.

Licet ex testamento minus solemni vel alias inualido legata ad pias causas debeantur non tamen debet ex usurarij testamento planum faciemus.

7 CONCLUSIO.

Dominiū vsuratum in vsurarium non transire constanter affirmabimus.

8 CONCLUSIO.

Census seu annuos redditus quibus hodie homines vtuntur licitos neq̄ vsurarios esse vel animarum periculum afferre satis constabit.

9 CONCLUSIO.

Licet tunc de alio mutuarum pecuniam sub obligatione vt mutuatarius tunc sibi pecunia mutuet neq̄ vsuram esse contra comunem sustentabimus.

10 CONCLUSIO.

Fide iussorem, pro facienda fidei iussione a principali aliquid obtinere posse declarauimus.

11 CONCLUSIO.

Usurarium se melius in munera restitutione propter inopiam pingiorem fortunam nactum cogendum esse soluere etiam si in maxima egestate ma-
neat nec alimentorum causa aliquid posse retinere nemo dubitauit.

12 CONCLUSIO.

Vtrum scilicet vsuratum si mixti fori ad hoc vtatur iudex ecclesiasticus quam secularis possit de eo cognoscere pro vtraq̄ parte contra com-
munem & problematice argumentationis causa disputantibus satisfacimus.

Contrarium de fideianibus pro viribus satisfaciet Michael Sanchez Rabaneda vtriusq̄ iuris professor sub patrocinio. D. Licenciati Andreæ
de Burgos & Salas, Mense Die vero ora & loco publice disputantibus destinato.

INDEX GENERALIS CA PULORUM huius operis

Prima Pars

Cap. 1. de nomine, significatione, et distinctione tributorum et aliorum iurium regaliū.

Cap. 2. quæ vocabula de iure communi continent iuribus Regalibus, et qualiter combinentur, et distinguantur inter se correspondentibus vocabulis. L. part. 5. a lazaritas Puhos y deruhos. f. 2.

Cap. 3. quo iure, et qua ratione sint indulta, et de iure tributa et alia iura regalia, et de iuribus iusta vel iniusta, et an ius imponendi competat alteri quæ Principi.

Secunda Pars. Prin.

Cap. 1. An omnes universales teneantur ad tributa? et an ad ea sit obligata persona vel res tantum, et an clerici, et forenses teneantur? f. 8.

Cap. 2. quæ triplici iure immunitas preiudici potest, et à quibus personis: et de definitione nobilitatis, quæ Hispanis appellamus, et an et ex parte matris iudicetur.

Cap. 3. exponitur L. part. 10. ea nomen causam, et originem nobilitatis Hispanis, et ipsius nobilitatis causæ, et denominationis trahuntur. f. 13.

Cap. 4. qualiter diffinitur nobilitas, et de nobilitatis origine et qualitatibus. f. 18.

Cap. 5. qua de causa nobiles Hispanis sint immunes, et privilegiati, et an inuit cogatur ad bella ire.

Tertia Pars Prin. f. 28

Cap. 1. de ordine et introductione procedendi in harum causarum

Cap. 2. qui sint iudices competentes in his causis, sive iure sanguinis, sive privilegii sive principatus, sive incidente deducante.

Cap. 3. An expellat in his causis probare, et probare.

Cap. 4. de forma et declaratione libelli.

Cap. 5. quo iure in his causis suspendatur petitum. f. 35.

Cap. 6. de sententia, et quid sit re novitatis, et an in ea possit considerari proprietas distincta a possessione. f. 38.

Cap. 7. quid sit pbandus ad obtinendum in petitorio harum causarum, et de proprietate, et qualitatibus immemorialis prescriptionis.

Cap. 8. de qualitatibus et adnuncialis immemorialis prescriptionis in his immunitatis causis considerandis. f. 48.

Cap. 9. de conceptione, et declaratione sententiarum quæ in novitatis causis fieri debent. fol. 5. vel.

Secunda Pars. 3 Prin. f. 54

Cap. 1. An in novitatis et immunitatis causis de iure competant remedia posesoria. f. 54.

Cap. 2. quo iure procedat dispositio Pragmat. in quibus requiruntur immunitas 20 annorum ad possessionem prescriptionem vel manutenzioneem quasi poss. f. 58.

Cap. 3. de ordine, et forma articulorum, et quæ in his causis in posesorio ordinantur. f. 62.

Cap. 4. An expressit in his causis
fieri sententia inpos. in fabore par-
ticularis et de alius. pos. in locis li-
bris. et omnino tributis, et de immuni-
tione, et observantia. 2. Regis. f. 64

Cap. 5. In his causis ad incumbat
curatibanda q. particularis observantia
imperatoris. igitur propositis. f. 69.

Cap. 6. In his immunitatis causis
instantio partis vel cui transeat ad
filios vel nepotes. f. 73.

Cap. 7. Adducens origines par-
tis iudicis vel ambobus vel sarracenis
posuit obviare in hunc novitatis
et immunitatis. ybando id est. 2. et
Pragmaticis et dispositis. f. 75.

Cap. 8. Appositum promissioni filii
novitatis per promissionem plenius, et
contra, et quid in statibus. et si in
his causis possent vel sit alius. f. 80.

Cap. 9. An in nobilitate et im-
munitate possit consensu negligentia
vel transactione remitti in totum vel in
partem? et an nocent filii vel nepo-
tes et Principes? et si filius possit re-
ponere sit pater. f. 83.

Cap. 10. An ex ista quasi po-
tione novitatis quis gaudeat
tributis et qualitatibus proprietatis
Tertia Pars. 3. Prin. f. 91

Cap. 1. De ordine, et processu
harum causarum q. agitur per vias
dilationis. f. 91.

Cap. 2. De intellectu, et Practica
L. dñi Regis. Enricus et Pragmati-
cary que durante lite immunitas
de particularis contribuere compellunt.

Cap. 3. De intellectu et execu-
tione litterarum pragmaticarum respectu
interim et officiorum. rursus agit, et
an reus possit suspendere pectoris. f. 95.

Cap. 4. De vitiis matricularum
et aliarum scripturarum que in his
causis adducuntur, et de fama
que infabore fidei profertur, de q.

origines et preiudicia respectu
filiorum, et de ascendunt, et an ipsius
executionis sit necessitas de ipsius
executionis prescriptione. f. 100.

Cap. 5. An in his causis in-
ditio finis in fabore particularis
detraheatur regis fiscali, et in traje-
ctis, et an in instantia restitutio
ni legata contribuere? f. 104.

Cap. 6. An particularis qui ob-
tinuit in causa immunitatis in
prima vel in secunda instantia
et habet re iudicata, et in fabore
legata contribuere pendente rursus
lite in gradu reiterationis appel-
lationis vigore Pragmaticis. f. 105
Quarta Pars Prin. f. 110

Cap. 1. De Nobilitate per pri-
vilegium quæritur. f. 110.

Cap. 2. De extensione et interpre-
tatione privilegiorum in casibus nob. f. 112.

Cap. 3. Quis sint iudices competen-
tes in causis nob. ex privilegio et de
ordine, et processu causarum. f. 113.

Cap. 4. De intellectu Pragmat.
legum de reuscatione, et validita-
te Privileg. D. Regis. Curia. f. 115.

Cap. 5. An ex causa preiudicii pri-
vilegii causam preiudicii immunitatis

Cap. 6. De questione necessaria
ad novitatem ex privilegio. f. 122.

Cap. 7. De vitiis nob. angu-
runtur immunitate mandatorum post-
mortem eorum. f. 123.

Quinta Pars Principalis

Cap. 1. De forma et ordine ybatio-
num que ad perpetuam rei memoriam fiunt.

Cap. 2. De novitatis moribus et exerci-
tis secundum varias ybantias. f. 125.

Cap. 3. et fin. De novitatis
et ipsorum nob. multum privilegio
immunitatibus et Pragmaticis
f. 127.

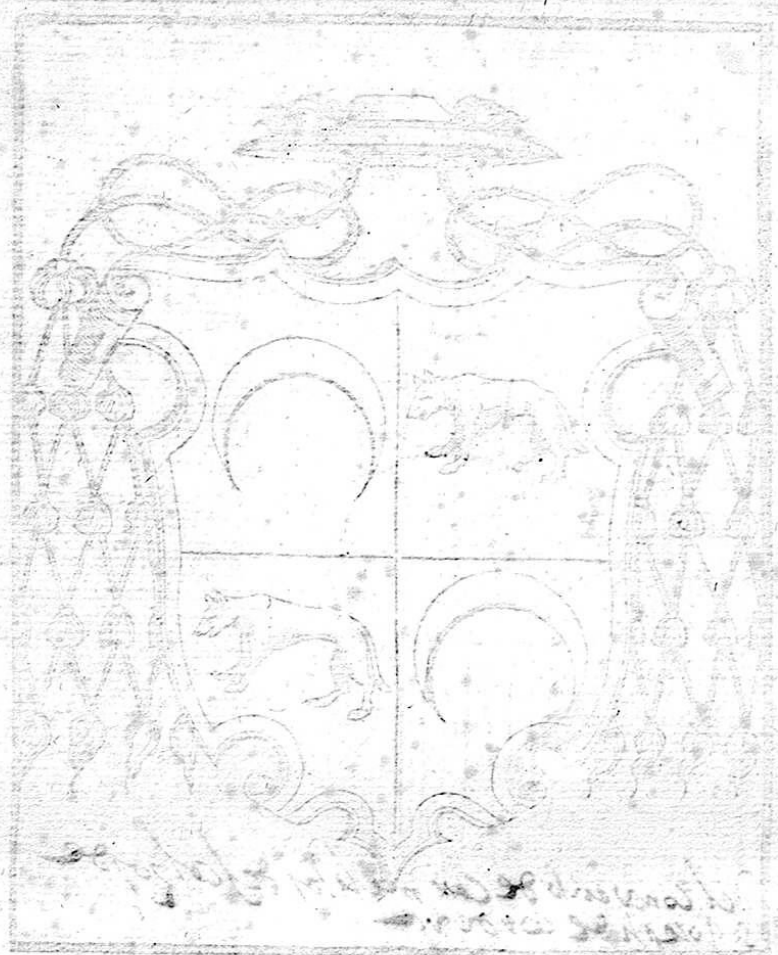
finis

De nobilitatis, & im-
MUNITATIS HISPANIAE CAUSIS
(quas hidalguia appellant) deque Regaliū tributorū (quos
pechos dicunt) iure, ordine, iudicio, & excusatione summa,
seu tractatus Authore Licētiato Ioanne Arze ab
Otalora ex procuratore Fiscī in Granatensi curia Regio auditore.

IMPERIALICVM PRIVILEGIO
APVD INCLYTAM GRANATAM.
ANN. M. D. LIII.

De nobilitate & im-
munitate Hispaniae ca-
vatis (quod id est) de nobilitate & im-
munitate Hispaniae ca-
vatis (quod id est) de nobilitate & im-
munitate Hispaniae ca-
vatis (quod id est) de nobilitate & im-
munitate Hispaniae ca-
vatis (quod id est) de nobilitate & im-
munitate Hispaniae ca-

IMPERIALIUM PRIVILEGIO
APUD CANTABRIGIAM
ANNO M. D. LIII.

Ad illustrissimum ac Re-

VERENDISSIMUM DOMINUM D.

Didacum ab Alaua & Esquiuel Episcopum Abulensem

Granatensis Cancellariæ Præsidentem. Ioannis Arze

ab Orolora eiusdem curiæ Auditoris in no-

bilitatis, & immunitatis summā

Regaliūq; tributorū

tractatum.

PRAEFATIO.

ATIS INTELIGO ILLUSTRISSE

ac Reuerendissimæ Præsul huiusq; noui Regni Monarcha, quam parum egeant ista nostra tempora nouorum librorum editione, in hac præcipue iuris facultate, in qua, vel ingeniorū fertilitate, vel negotiorum tantum abundat ista ætas, vt coti-

die noua iuris librorum copia suppullulet, ac renascatur: ad eā enim causam ea tempestate redacti videmur, vt cum Socrate doctus quilibet respondere possit: qui interrogatus cur cum sapiens esset, nihil doctrinæ posteris scriptum reliquisset: respondiisse fertur. Quoniam librorum copiam studiosis video iam officere: verum cum Salomone teste scribendi libros non sit finis, & in hoc scribendi vitio fere illud Mantuani dici queat,

Hoc commune malum semel infaniuimus omnes.

¶ Nimirum si huic infantiæ culpæ nos quoq; cedamus. Quam tamen, vt occasione, vel in aliquo diluamus, huius nostræ audaciæ (ne dicam temeritatis) causam tibi Præsul illustrissime, cui ipsius patrocinium cōmittimus, exponere visum est. Et enim cum proximo superiore anno Fiscalis officium agerem, consideraremq; id vnum inter alia mei muneris esse, vt Cæsaris patrimonium summa cum fidelitate, & diligentia defendere conarer, idq; in tributis sibi debitis cōseruandis potissimum versari. In quorum exactiōibus nonnullos vere nobiles, quos hidalgos appellant, iniustæ a communitatibus vexari intelligebam: plerosq; vero vere plebeios (quos pecheros dicunt) iniustissime excusari quorū vtrumq; in grauissimum rei publicæ dispendium vergebat. Cum durissimū, & pietate plenum videretur eos, qui genere vere sunt nobiles, a dura rusticorū plebe (cui a seculo nobilitas est infesta) pertinaciter adeo vexari, vt si quando cōtingeret illis spectata sententia, tam extenuati ex litium sumptibus, & dilationibus reperirentur, vt fere nudum nobilitatis nomen illis relinqueretur: vt non ab re vulgus, hidalgos pelados illos appellet. Sin autem versavice, hi qui origine sunt villani, vel ex Iudæorum, vel Sarracenorum prole: ex diuitiarum affluentiā (quæ ad omne fraudis, & cauillationis genus potentiā subministrat) villissi-

Prologus.

mis, aut falsis testibus, quorum ad huiusmodi causas facilis est copia, vel cōmun-
nitatum collusionibus immunitatem nobilitatis titulo consequantur, vt sæpe
fit, bonæ Deus, quantū infertur Regibus, & reipublicæ detrimētum, ipsi enim
Reges tributis sibi diuino, & humano iure debitis, quæ bona, & tutior pars est
suorum patrimoniorum, iniustissime priuantur: non solum in personis litigā-
tium, verum in eorum filijs, & descendantibus: quod damnificatiōis genus bre-
ui temporis spatio ad infinitum perducitur. Ipsa vero respublica enormissime
lęditur, & grauissime defraudatur, dum sub nobiliū imagine ignobiles, & for-
san perniciosos homines in sui administratione, & officiorum distributione ad-
mittere & tolerare compellitur, & quod grauissimum est, & dolendum tribu-
torum onera inter pauperes, viduas, pupillos, & calamitosos homines partiri:
qui iniusto, & impari onere curuati exclamare iam videntur dicentes: onus
Moab, & onus Babylonis super nos & filios nostros. Et rursus: vide domi-
ne afflictionem nostram, & laborem nostrum cōsidera: nam quod diuites suis
facultatibus iuste sufficere debebant, nos pauperes iniustissime humeris porta-
mus: harum rerum consideratione partim cōmotus, officij quoq; mei munere
stimulatus, vt vilicationis meæ, vel in aliquo rationem redderem, & in harum
causarum iure, de quibus mihi quotidie erat disceptandum cautior, & instru-
ctior essem furtiuis quibusdam horis: & eo temporis spatio, quo mihi homini
negotiorum Fiscalium, quæ infinita sunt, tunc occupatissimo datum est, decre-
ui hanc breuem nobilitatis, seu immunitatis summam, & regalium tributorum
opusculum ex quotidianis studiorum fragmentis conficere, & in ordinem re-
digere, vt mihi saltem facilius esset via ad earum ius exquirendū. Non quod
eo tunc animo concepissem eam luci tradere, sed mihi soli ad quotidianas litū
dubitationes seruare, ne cotidie saxum in eadem reuoluerem, & per libros
sparsa quærerē: sed a me cumulata facile reperirē. Deinde vero cum statim ex
Cæsaris liberalitate, & beneficio ex Fiscī procuratore in huius Granatensis cu-
riæ Senatorem fuerim promotus, ne meus honestus (quāuis exiguus) labor pe-
nitus interiret, Fiscali officio deposito ausus sum priuata hæc mea studia in pu-
blicum proferre: quæ nonnullis rationibus, non videbantur omnino spernen-
da, nec mihi temeritas accusanda ex eorum editione cum de materia ad nostræ
vilicationis munus spectante agerent: de qua mihi, vt vilico rationem reddere
oportuit: tum etiam, quia de nostræ Hispaniæ, & regni nobilitatis, & immu-
nitatis causis, de quibus (quod mirum est) nullus ante nos, nec a nostris, nec ab
exteris iuris scriptoribus scripserit, cum adeo frequens, & ardua sit causa, vt, &
nostra hæc Granatensis, & Pintiana quoq; curia nullis magis, quam nobilita-
tis litibus abundent, in quibus de personarum honore, & statu, qui cæteris cau-
sis procul dubio præfertur, agitur: nō solum inter infimæ, vel mediæ classis ho-
mines, verum & inter plures claros, & fere illustres æquestris ordinis viros, &

Caput vltimum. Fo. 129.

in principio. §. si is, qui. ff. de decu. & in. l. eos eod. titulo. & in. l. ad subeunda. C. eodem. facit textus. in authenti. co. de defenso. ciui. §. primo colla. iij. vbi habetur, quod regimen ciuitatis debet esse apud nobiles. & ibi dicit Ange. esse textum. contra statutum Florentiæ, quo prohibentur nobiles assummi ad regimen ciuitatis: & per consequens contra statuta & consuetudinem multorum locorum huius regni: in quibus plebei nituntur reperere nobiles, id est, a los hños dalgo de los officios del concejo, Super quo sunt nonnullæ lites ad præsens in hac regio prætorio: & fere in hoc articulo semper obtinetur ex parte nobiliu & iuste. Imo circa res publicas maior est autoritas eorum. vt in. l. ij. in fi. C. de prædij. curi. ex quo etiam legationes eis committuntur. vt in. l. penultima. ff. de legat.

Item nobiles in beneficijs cōsequendis & dispensatiōibus æquiparantur literatis, & cæteris paribus sunt præferendi: notant doctores per textum. ibi in. c. de multa. de præbē. & est gl. ordin. in. l. si societatem. ff. pro socio. vbi Salice. notat. facit glo. in. l. prouidendum. C. de postulan. facit text. in. c. officij. bi. quendam virum nobile. extra de electi. hinc etiam est, quod in electionibus & alijs actibus si voces sint numero æquales, nobiliū vox præfertur. argumento textus in. lege maiorum. ff. de pactis. ibi: qui dignitate p̄cellit, & ibi lasso. notat. & Bart. in. l. j. in. xij. colū. C. de digni. facit. l. iij. §. primo. ibi: cuius dignitatis, & l.

ob carmen. §. finali. ff. de testi. & ita dispositū est per omnes regulas Cancellariæ, & per statuta Cathedralium ecclesiarum adeo, q̄ si puella debeat nubere de consensu propinquorum, consensus nobiliū præferendus est: argumento textus in. c. primo. xxxij. q̄one. iij. quem textū allegat Lucas de Pena. in. d. l. mulieres. in. vj. colū. Eadem ratione honorantur in testimoniis, quia nobiliū testimonium in dubio præfertur. vt in. d. l. iij. in principio. & in. d. l. ob carmen. ff. de testi. Specul. in titulo. de teste. §. circa princ. ibi, quarto fallit: maior enim fides præsumitur in nobili testificante: vt firmat glo. in. c. si testes. §. testium in versu. quis decurio. iij. q. iij. Bald. in. l. testium. iij. col. C. de testi. & ibi Bar. dicit, q̄ magis creditur duobus testibus nobilibus, quā pluribus plebeis & ignobilibus: de quo per lasso. in. l. properandum. §. si autem alterutra. iij. col. C. de iud. & in. l. admonendi. in. lxxiij. col. ff. de iure iuran. per Feli. in. c. cum cōtingat. in. ccxxx. iij. col. de iure iuran. Ex quo summa cum ratione antiquis retro tēporibus consuetudine, vel lege forsan speciali cautum erat, q̄ in his nobilitatis causis solum admitterentur testes nobiles, id est, hños dalgo: y assi parece por muchas executorias de las antiguas del tpo del Rey don Iuan: quas ego oculariter vidi, & legi, & citra iactantiæ & inanis gloriæ suspicionem dixerim, ita quoq̄ factum fuit in lite per proauum meum paternū Didacum Gudiſaluū ab Arze, como parece

Quintæ partis principalis.

por su executoria, que esta en mi poder en pergamino con su sello de plomo dada en tpo del señor Rey don Iuan en Medina del Campo: año de M.CCCCXLI. años, siendo procuradores Fiscales Ru y Garcia de Olmedo, y Nicolas Lopez Bachiller: por el tenor de la qual parece que de mas de la probança de mi vilabuelo sobre su hidalguia, va inserta otra probança de como los testigos presentados en la causa principal erā hijos dalgo: y esto mismo vi siendo Fiscal en muchas cartas executorias de aquel tpo. Et utinam hoc idem nostris temporibus statueretur, et vsu seruaret: est enim maxime dolendum perniciosum, et valde praiudiciale Cæsaris patrimonio, & reipublicæ, & ipsi nobilitati indignū & iniuriosum, vt vilissimis & non ignobilibus tantum, sed ignobilissimis & abiectissimis testibus nobilitatis causa, que dignior, & nobilior est cæteris, peragatur: quorum iam testium (nescio an tporū isto rum calamitate, vel hominū malitia) venale, & mercenarium officiū adeo factum est vt inter colligantes antiquum Græcorū prouerbiū reuiuiscat: date mihi mutū testimoniū, quofit, vt pleriq; talium vilissimorum testium (quorum facilis ubiq; est copia) testimonio, qd falsitatis suspitione nō caret, et fidei fragilissimū est, iniuste sæpe obtineant, & nobilitatis nomen pseudo & iniustissime consequatur, quod latius in huius operis præfatione, vel pœmio deploraui: & a Cæsaris nrī supremo consilio reformandū esset, vt

aliquādo futurū spero, ex hoc etiā nobilitatis priuilegio iure dispositum inuenitur, vt contra vere nobiles nō admittantur villis conditionis testes, vt notabiliter dicit Lucas de Pena, in. d. l. mulieres. xxv. priuileg. & in. l. prima. C. de reis postula.

¶ Habent etiam nobiles aliud priuilegium. sc. qd iniuria nobili facta grauius punitur, quam ea, quæ plebeio vñ ignobili facta est. vt in. l. aut facta. s. persona. ff. de penis qua d causa. vt in. ij. parte supra dixi, appellati sunt hidalgos de deuengar quiniētos sueldos, quia in speciale nobilitatis priuilegium quingentis solidis vindicabāt iniurias sibi factas. vt in. l. lxxxv. in legibus styli. & in. l. cxxxj. & dixi supra. folio. xx. num. xj. aunq; cerca de deuēgar quiniētos sueldos referatur aliæ opiniōes, inter quas vna est, que se llamauā hidalgos notorios de solar tā conocido de deuengar quinientos sueldos, hoc est, que era de solar tan conocido y rico dealgo que de vengaua quiniētos sueldos como si dixeramos descendiente de casa de tantas mill de renta, y segū esto el deuengar quiniētos sueldos se refiere al solar y no a la persona, & hāc verborū significationē opere hoc iam imprimi cepit audiui fuisse cuiusdā doctissimū, & supremi Cæsaris consilij viri cuius anima iam requiescit in pace quæ autoritate sua admitti potest sub aliarum incertitudine, & diuinatione, vt alia pleraq; quæ in hoc articulo traduntur.

¶ Item habet nobilitas nrā Hispaniæ

Caput vltimum. Fo. 130.

aliud peculiare priuilegium. s. vt de ipsius causa iudices speciales debeant cognoscere, como son Alcaldes hijos dalgo, y no otros adeo, vt alias sentētia sit nulla. vt in. l. xxx. titu. iij. libr. ij. ordi. & in. l. v. titu. ij. libro. iij. & i. l. viij. & i. l. fi. tit. delos hños dalgo libr. iij. & supra late dixi in. c. ij. ter. tiæ partis. folio. xxxj. in. ij. col. quod in ipsius nobilitatis priuilegium, & dignitatem concessum est.

13 **I**tem priuilegiantur in contractib⁹, nam licet tutor non possit emere rē pupilli sui citra fraudis præsumptionem. vt in. l. cum ipse cum sua matre. ria. C. de contra empti. tamen si tutor est nobilis, & palam emat etiam per interpositā personā, non præsumitur fraus. vt est textus singularis in. l. pupillus. §. sed si per interpositam personam. ff. de auto. tuto. ex quo venit limitandus Bar. in. l. nemo. ff. de duobus reis. & in. l. si prius. §. recte. ff. de aqua pluuiā arcen.

14 **I**tem in multis casibus, i quibus nō licet plebeio donare, nobilis potest: quia proprium nobilitatis est donare. vt in c. primo. vbi doctores de dona. & licet regulariter nō præsumatur donatio, vt in vulgata. l. cum de indebito. ff. de proba. præsumitur tamen in nobili. secundum Bald. in. c. iurauit. de proba. vbi dicit quod maritus nobilis præsumitur donasse iocalia vxori, quod nō præsumeretur in plebeio secundū Bartolū. in. l. si vt certo. §. interdū. ff. comod facit glo. in. l. vxori. ff. de lega. iij. argumento cuius dicunt doctores, qd maritus nobilis præ-

sumitur donare ea que concessit vxori: ad hoc illam glo. cōmendauit Bal. in. l. ij. post principiū. C. de iure dot. & in. l. si paterno affectu. C. de nego. gest. de quo late per Pala. Rub. in res peti. rubric. §. ix. facit doctrina Bar. per glo. ibi in. l. si voluntate. C. de dotis promissi. vbi singulariter dicit, qd si plebeius ducat in vxorem nobilē, & confiteatur recepisse maiorem dotem, quam realiter recepit, non poterit agere ad id, qd pluris est. sed illud videtur donare in rem cōpēsā suā nobilitatis, quod dicit Bar. esse suum dictum nouum, & de consuetudine seruari: de quo dicto late per Alexā. & Moder. in. l. diuortio. ff. de verb. obliga. & in. l. si nō sortē. §. libertus. ff. de condi. indebi. vbi p lasto.

Item nobilibus deferitur quo ad honores in silutatioe, & sedis assignatio¹⁵ ne. vt est textus. in. l. si. §. sedendi. C. vbi sena. vel clari. & in. l. ij. & fin. C. de offi. d. uer. iudi. vbi habetur, qd nobilis debet iter iudices sedere. facit gl. in. c. necesse. ij. q. x. & in. §. aliam. in verbo altiori de bono. poss. Hoc tamen non potest simpliciter verificari in nobilibus, quos dicimus hijos dalgo, sino fuessen señores de titulo: qui de iure & generali cōsuetudine sedēt inter iudices supremos vtriusq; Cancellariæ, & etiam inter supremi consilij Senatores in secūdo loco: alij vero simplices nobiles, idest, los que son hijos dalgo escuderos, o caualleros posunt sedere inter aduocatos consistoriales, vnusquisq; secundum qualitatem suā personæ. vt fit, quod plebeis

Quintæ partis principalis.

*alimentis legatis
prius portatur
aque debetur, si is
legatus factus est
nobili, secus sino
nobili. Bast.in.l.
.1. n. 34. ff. de alim.*

& alijs nō nobilib' minime cōcedit.
¶ Honoratur etiam in eo, quod si ali
cui nobili debeat reddi ratio is, qui ra
tionem reddere debet, tenetur ad do
mum nobilis accedere. vt est tex. iun
cta glos. in verbo æstimandum in. l.
pen. §. si. ff. de condi. & demonstra.

¶ Item ad eos tabellio debet accedere,
tanquam ad egregias personas. vt te
net Roma. singulr. clxx. incipiente:
Item quæro, vbi dicit ita determinatū
per dños de Rota. & habere locum
etiam in nobili paupere, qui propter
verecundiam non audet comparere:
vt videtur etiā tenere glos. in. c. si qui
testium, de testi. & Cepol. in. d. tract.
i. xxxij. & xxxiiij. priuileg. licet hoc
non placeat lasso. in. l. ad egregias i.
ij. col. ff. de iure iurā. cuius opinio in
simplici nobili vsu cōprobat, nā is
(quantūcumq; sit pauper) cogitur ad
iudicium venire, nec gaudet iure: tex.
in. d. l. ad egregias. nam illa lex solū
habet locum in personis egregijs nō
in simplicibus nobilibus.

¶ Huic consequens est, quod dicunt
Bal. Ang. & las. in. l. omnium. C. de
testa. l. qd nobiles possunt, & debent
ad Principum latus stare, quod non
licet plebeis, & ibi dicit lasso. qd præ
sentia Principis nobilitat illum, qui
ad latus eius stat, & ex eo psumit no
bilis, facit. l. j. C. de ppo. labo. libro.
xij. & ponit Cepol. vbi supra.

¶ Item propter nobilitatē maior dos
assignanda est, quoniam iuxta viri no
bilitatem dos constituenda est, vt di
cit glo. iuncta tex. in. c. nullum. xxx.
qōne. v. facit tex. in. l. quæro. & in. l.

cū post. §. gener. ff. de iure doti. & in.
l. si filie pater. ibi: ex dignitate. ff. de le
ga. iij. & q dicit Decius cōsil. clxxx.
in. iij. col. in principio, facit, qd tradit
Carolus Ruinus in. l. j. ff. solu. ma. li
mitando text. in. l. si. C. de dot. pro
miss. ratione nobilitatis, quod latius
refert, & prosequitur Casaneus in ca
tal. in. viij. parte confide. xij.

¶ Item appellatione nobilium cōpre
henduntur, Aequites, Comites, Mar
chiones, & Duces, vt in. c. grandi. ibi,
nobilem virum comitē Bononiensem
de supplē. negli. præla. lib. vj. & i. c.
cōstitutis: el legudo. ibi: sororis nobi
lis viri Marchionis Misinē, extra de
testi. Y assia appellaciō de hidalgo se
pueden cōprehender caualleros y se
ñores de título y no se les haze inju
ria en dezir que son hijos dalgo, vt su
pra etiam dixi.

¶ Tādē & principaliter nobiles pri
uilegiantur a natura, vt abundant, &
polleant pluribus, & fere omnib' vir
tutibus moralibus, et theogalibus, qd
ad plurimū sunt iusti, tēperantes, pru
dentes, & fortes, & insuper humiles, et
mansueri, & elationē fugientes ex eo,
q cum corū progenitores clari, & di
uites fuerūt, non facile superbia inflā
tur, quēadmodū, qui nuper, & recen
ter ditati sunt, qui cōiter sunt elati, &
superbi, de quibus ample p Lucā de
Pena. in. l. militaribus. C. de decuri.
libro. x.

¶ Insuper sunt magnanimi, & nō cō
tumeliosi: cū enim ad magna aspirēt,
parua iniuria non cōmouent sed par
cunt, indulgent, sufferunt tanto facili?

Caput vltimum. Fo. 131.

inbecillibus, quanto fortius superbis resistunt, iuxta illud Vergil. Parcere subiectis, & debellare superbos, quod maxime est in nobilibus magnis, & illustribus, vt dicit idem Lucas de Pena. in. l. vna. C. de thesa. libr. x. & in. l. fi. C. vt rustic. ad null. obseq. vbi dicit, qd nobiles sunt magnanimi, magnifici, Affabiles, & dociles, temperantes autem sunt, quia ad plurimum sunt bene occupati. vt dicit idē Lucas i. l. nempe. C. de fabri. libr. xj. vbi ample per eum de hac virtute.

¶ Item secundum eundem Lucam in. d. l. ij. C. ne rusti. nobiles sunt ad plurimum circumspecti, & aliorum honoratiui, neminem despiciunt, maxime virtuti deditum, nam solā virtutē precipuā nobilitatē arbitrantur, licet secū dū eūdē sint honoris valde appetitiui.

¶ Sūt etiam ad plurimum industrii, & ingeniosi: subtiliter enim inuestigant, quid eos agere oporteat, vnde dicit textus in. l. omnia. C. de condi. in publi. libr. x. qd certa reipublicæ officia cōmittenda sunt nobili prudenti, & ingenioso: subtilis enim & clarus sanguis, quo nobiles ad plurimū abundant, subtiliores procreat in eis spiritus, vt dicunt philosophi.

¶ Sunt etiam affabiles, & politici, alacres, & bonæ conditionis, & cōuersationis, quod secus est i rusticis, qui natura sua, & educatione sunt agrestes, & syluestres, & ob eam rem (vt philosopho placuit) nequaquā sunt bonæ conuersationis, vnde solet dici.

Rustica progenies nescit habere modum.
Sed vera nobilitas nescit carere modo.

¶ Præterea veri nobiles sunt fideles, spem habentes, charitatiui, sinceri, simplices sicut columbæ, pacifici, constantes, liberales, denot animosi beneuoli, & timētes deū, qd est vltimū nobilitatis, solū illis deest bonorum temporalium affluētia, quia ad plurimum ex simplicibus nobilibus (quos dicimus huiusmodi) pauci sunt diuites compensauit enim Deus, & natura illis virtutem & honorē p bonis temporalibus, nā, qd illis in facultatibus ademit, honoribus, & virtutibus satisfecit: habent etiā alia innumera priuilegia, qd passim sparsa in iure reperiunt, & a nrī regni legibus cōfirmant, de quibus nonnulla ponit Pala. Rub. in rubr. §. ix. fol. v. & Cepol. in. d. tract. vbi ponit priuilegia. & Bon. de Curt. qui i. l. v. parte ponit. v. vj. & Lucas de Pena. in. d. l. mulieres. qui ponit. xxxv. & Tyraquelus alia cōplura, & Casaneus adeo, vt dicat Cepol. in finalibus verbis, quod tot laudes habet nobilitas, quot i æthere sydera fulgēt. Erigitur fortunatus, cui vera nobilitas contingit appello autem veram nobilitatem illam, cui Dei timor, & virtus famulatur, nam si hoc desit, vana, & inanis dici potest, quia omnis caro scēnū & gloria eius tanquam flos scēni. prima Petri. j. & Ecclesi. xliij. proinde sapiens dicit in contemptum huius inanis gloriæ & vanæ nobilitatis: quā egregij maiorū tituli, aut stemata clara parentum, vera profecto omnium nobilium insignia sunt illa, de quibus Genesis. iij. Memento homo, quod cinis est, & in puluerem reuerteris, &

Quintæ partis principalis.

rursum Ecclesiastici. x. Quid super
bis terra & cinis? cum enim ad extre-
mos dies peruenerimus terram com-
munem omnium matrem repetem?
quæ nobilium huius seculi, & igno-
bilitum nullum facit discrimen.

Perit em morte atq; intercidit clara nobilitas.
Gloriaq; necq; suos post finē cōmitatur alūnos.
Vt præclare libro secundo inquit Boetius,
Licet remotas fama per populos meas.
Diffusa linguas explicet.
Et magna titulis fulgeat claris domus.
Mors spernit altam gloriam.
Inuoluit humile pariter, & celsum caput.
Aequatq; summis infima.
Vbi nunc fidelis ossa Fabricij manent?
Quid Brutus, aut rigidus Cato?
Signat superstes fama tenuis pauculis.
Inane nomen literis.

DE T A L I A quæ passim in hoc
proposito a Philosophis, & sanctis
scripta sunt, vera igitur nobilitas, &
perfecta est illa, quæ deo placet. secūda
vero huic proxima est, quæ gñris clarit-
tate, & virtutibus comparatur, & cō-
stat, de qua in hoc opere hucusq; dixi-
mus, quā etiā cæteris post primā pre-
tulit. l. partitæ, de qua in secunda hu-
ius operis parte. & hæc ambæ fere
semper cōmitantur nobiles, quos hñs
dalgo dicim? y por esto justamen-
te se llamarō y puedē llamar hñs de
bien. Et certē, qui tales nati sunt, &
Deo & naturæ valde sunt obnoxij
& scelices, & fortunati dici possunt,
cū naturaliter ad virtutes, et bene agē-
dū inclinati nascantur, & inter seculi
hoīs sola gñris nobilitas bona fortu-
næ portio iudicetur his maxime tēpo-
ribus, quibus rarior est, quā præteri-
tis, & rigurosius exquiritur, cuius for-
tunæ pars: Dei summi milericordia
mihī non denegata est. aliqua portio

ad sui enim gloriā dixerim, non ad su-
perbiæ seu inanis iactantiæ tumorem
contingerunt mihī ex utroq; latere
nobiles parentes, hoc est, hñs dalgo,
non solū primi, verū aui, & proaui, et
superiores aui. Proauus em meus ex
parte patris appellatus fuit Didacus
Gundisaluus, & fuit filius Gundisal-
ui Ferdinādez ambo incolæ Valliso-
leti, & nepos Petri Fernādez, qui fuit
incola de Pino cerca de Oña, & dict?
proauus meus pronuntiatus fuit no-
bilis, idest, hñs dalgo por sententia de
Alcaldes de hñs dalgo de Vallado-
lid, q̄ a la fazon eran Diego Fernan-
dez de Castro, y Nicolas Gutierrez
de Leon, q̄ a la fazon era theniente de
Alcaldes, y antes Marcos Alfonso,
y ante Gōçalo Fernandez norarios
de Castilla siendo procuradores Fis-
cales Ruy Garcia de Olmedo y Ni-
colas Lopez Bachiller: de la qual sen-
tencia se appello para ante Oydores
y alli se apartaron de la appellaciō el
Fiscal y concejo & inter alia: por la
executoria parece q̄ el dicho Gonza-
lo Fernandez padre del dicho Diego
Gonzalez mi visaguero, fue allegado,
y priuado del Conde don Tello, &
alia non leuia nobilitatis argumenta,
y desta executoria, q̄ fue dada en tpo
del señor Rey don Iuā: Año de. M.
CCCCXLI. fue dada sobre carta a
Pedro darze mi padre, q̄ al presente
biue en la ciudad de Toledo: año de.
M. D. II. años, siendo el moço de ca-
mara de la Reyna Catholica, y a su
peticiō se cometio su probança, por
los señores de consejo, ante los quales

Caput vltimum. Fo. 132.

mauía dado petición al Licēciado Te
llo, ante el qual por muchos testigos
pbo ser nieto del dicho Diego Gon
çalez y hijo de Fernand Gōçalez, el
qual assi mesmo fue tenido por hijo
dalgo y biuió cō el maestre de Sātia
go, y biuiēdo cō el caso en Valladolid
cō vna sobrina bastarda del maestre
dō Aluaro de Luna, ala qual llama
uā doña Blanca de Luna hija de vn
hermrno bastardo del Maestre, y des
pues dēde a pocos días embiudo, y
caso segūda vez con hija de Gōzalo
Darze camarero del Rey dō Iuan q̄
se llamaua Leonor Darze mi abuela
como todo parece por la carta execu
toria y sobre carta que esta en mí po
der original.

¶ Ex línea vero materna auus meus, q̄
vocus est Ioānes Perez de Otalora
padre de doña Ysabel de Otalora mi
madre, fue Secretario del cōsejo y des
pues del audiēcia de Valladolid pley
teó su hidalguía en la dicha audiēcia:
Año de. M. CCCXCII. y faco
carta executoria, por sentencia de Al
caldes de hijos dalgo y despues d̄ Oy
dores y esta firmada de vnas firmas,
q̄ dize Petrus Licētiatus Bachalari⁹
de Lilio Alcaldes de hijos dalgo y el
Bachiller Ruy Martínez de Carue
llido notario de Castilla y del Licen

ciado Pedro d̄ Herrera, y el Bachiller
Benito de Lilio, y signada de Iuā Sāz
de Mēchaca escriuano mayor de hi
jos dalgo. Y por esta executoria pa
rece q̄ el dicho Iuā Perez de Otalora
mi abuelo, fue natural de Azpetta de
la puincia de Lipuzca hijo de Iuan
Iuañez de la Raarte, y de Eluira de
Otalora, y nieto de Iuā de la Raarte
el viejo, y de doña Eluira de Arrieta.
Eri bi etiā probant̄ plura nobilitatis
inditia ex pte aui, p̄auī, & superioris
aui, vt p̄ ei⁹ tenorē cōstare pōt. Itaq̄
ex Dei misericordia, et liberalitate ex
vtrōq̄ latere ab antiquo contingerūt
mihi nobiles parentes, i. hijos dalgo,
nec vlla violati pudoris macula inter
posita est in descēdentes hucusq̄, nec
vlli eorū officiū, vel exercitium vile
aut inhonestū cōtingit. Annuat ipse
Deus pater luminū, aquo omne da
rū optimū, & donū p̄fectū descendit,
& vera nobilitas largit̄, vt is ego vi
tijs nō sim degener, sed sua solius grā
& ad sui gloriā maiorū virtute, ita ad
virtutē & honestā prouocer, vt in re
gno suo inter sanctos, & electos glo
ria, et vere nobilitatis splēdore fruar:
Per Iesum Chr̄m dominū nr̄m diui
næ nobilitatis Principem, & hæredē
qui cum eodem padre, & spiritu san
cto, viuit & regnat: per omnia secula
seculorum. Amen.

APVD INCLYTAM GRANATAM.
ANNO. M. D. LIII.

ABVDINGL TAM GRANATAM
ANNOM: D. M. L. L.

Daniel De la Torre emit granate sebastianus bellus sex argenteis

0 0 2 0

0 0 3 4

0 1 3 2

1 2 2 4

1 2 2 4

3 3

2 3

0 6

8 2

2 0

3 4

1 3 2

2 0 6

2 9 0

1 2 0

4 1

1 3 3

6 3 1 5 0

6 1 9 0 2

4 2

3 3

2 3

4 2

2 3

0 6

2 9

3 3

2

6 1 9

5 1

1 0 9 0 2

6 1 9 0 2

